

individual, promote self-development, of human interaction with communication, development of communicative abilities and skills of the individual, the solution internally personal problems and conflicts. Especially important is the experience of interpersonal communication for psychologists. Such people need a high level of communicative competence, which includes not only the possession of the technology to communicate with people, but also the personal commitment to professional communication, mastering the skills of self-exposure to other people, interpersonal perception and evaluation. In order to study the communicative competence of ascertaining psychologists conducted an experiment. The basis for the study was Uman State Pedagogical University named after Pavlo Ticino. The sample totaled 225 people - students of the specialty "Practical Psychology".

Key words: communicative competence, communication skills, sociability.

Отримано 22.05.2019

УДК 159.922

Кириченко Віктор Васильович

СТРАТЕГІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНОГО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ

Кириченко В. В. Стратегіальна організація особистісного світосприйняття.

В статті представлено теоретико-методологічний аналіз проблеми дослідження особистісного світосприйняття в умовах інформаційного суспільства. Визначено основні стратегії особистісного світосприйняття та розроблено принципову схему конструювання опитувальника дослідження особистісного світосприйняття в умовах примусової ідентифікації. Проаналізовано місце та значення творчості як адаптивного механізму пристосування особистості до соціального середовища.

Ключові слова: пізнання світу, інформаційне суспільство, поетичне світосприйняття, стратегія особистісного світосприйняття.

Кириченко В. В. Стратегіальная организация личностного мировосприятия.

В статье представлены теоретико-методологический анализ проблемы исследования личностного мировосприятия в условиях информационного общества. Определены основные стратегии личностного мировосприятия и разработана принципиальная схема конструирования опросника исследования личностного мировосприятия в условиях принудительной идентификации. Проанализированы место и значение творчества как адаптивного механизма приспособления личности к социальной среде.

Ключевые слова: познания мира, информационное общество, поэтическое мировосприятие, стратегия личностного мировосприятия.

Постановка проблеми. Взаємодія особистості з оточуючим світом являє собою складний процес аналізу різнорідної інформації, яке людина отримує здебільшого не через органи відчуттів та процеси сприймання, а через пряму чи опосередковану взаємодію з інформаційним контентом, який вміщує у себе знання про світ. Ставлення до інформації залежить від того, яку рольову позицію займає особистість у момент мовлення та у ролі кого знаходиться комунікатор, який транслює інформаційний зміст. Знання про світ включають у себе не тільки об'єктивні факти, зафіксовані властивості та

емоційні реакції, що виникають у результаті взаємодії зі світом, вони включають у себе оціночний компонент індивідуальної та суспільної важливості інформації у культурній системі рольової репрезентації особистості. У кожній окремій ситуації суспільної життєдіяльності пересічна особистість використовує певну суспільно доцільну стратегію взаємодії зі світом та знаннями про цей світ, яка є результатом формування адаптивно-доцільної поведінки особистості та пристосування до соціального середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суть людського (суто людського) пристосування до умов зовнішнього середовища полягає у тому, що і середовище і суб'єкт адаптації перебувають у відносно нестійких умовах – умовах постійного розвитку. Якщо фізичне середовище може умовно може бути статичним та до гомеостатичних умов можна розвинути систему в межах декількох поколінь, соціальне – вимагає неодноразової адаптації в межах покоління. Тварини пристосовуються до умов навколишнього середовища за допомогою біологічної організації, людська адаптація досягається за допомогою родово-специфічної не біологічної організації, а саме – культури та основного механізму її створення – творчості (С.В. Лур'є) [4]. Творчість є видом людської активності що, дозволяє не лише вибірково реагувати на сигнали середовища, але й перероблювати їх, взаємоузгоджувати та вибірково реагувати. В.О. Моляко розглядає творчу діяльність як таку, «що виражає вищий ступінь розвитку, підготовленості до конкретних вдів діяльності й до життя загалом, до зміни стилів поведінки, до пошуку виходів із кризових ситуацій, до найбільш конструктивного раціонального прийняття рішення у складних та екстремальних умовах» [7, с. 20]. У межах творчої конструктології, творчість розглядається як спосіб активного пристосування до середовища. Для збереження функціонування соціальної системи необхідно досягти максимальної групової однозначності у сприйнятті об'єктів соціальної реальності, проте, це консервує суспільні відносини та унеможливорює розвиток як такий. «Обдарованість як системне утворення особистості є координатором, регулятором, стимулятором творчої діяльності, сприяє знаходженню таких рішень, які дають можливість людині краще пристосовуватися до оточуючого світу, оточення, іншим людям та до самого себе. Обдарованість – це свого роду міра генетичної та досвідно закладеної можливості людини адаптуватися до життя» [6, с.87]. В умовах інформаційного суспільства пізнання світу детермінується соціальним середовищем зовні, яке на рівні державної організації розставляє пріоритети пізнання, формує певні контекстуальні підвалини взаємодії зі світом, ціннісні уподобання колективного характеру та систему мотивації. Вирватися з цього полону соціальної детермінації досить важко для пересічної людини, тому пізнання світу, незважаючи на видиму соціальну суб'єктивацію цього процесу, стає дедалі пасивним, який не вимагає активного пізнання у широкому розумінні цього процесу а тільки прийняття істинності фактів, що підпорядковані загально-прийнятим моделям сприймання. Пізнання світу стає дедалі складнішим оскільки збільшуються до глобальних масштабів його рамки. В.С. Бакіров у своїй роботі піднімає

проблему індивідуальної свободи в умовах постіндустріального суспільства. Свобода вибору та суб'єктна ініціація процесу пізнання є ніщо іншим як ілюзією, яка підтримує внутрішнє відчуття свободи людини. Те, на що звертає увагу пересічна людина, які висновки вона робить на основі сприйнятих фактів та яке ставлення у неї виникає до об'єктів соціального пізнання є результатом зовнішньої маніпуляції суспільства, яке зацікавлене у стійкості та однорідності уявлень більшості про світ та його будову [2]. У сучасному інформаційному суспільстві в силу необхідності постійно перероблювати значні масиви інформації зникає культура заперечення фактів, перевірки її істинності. Мислення людини відбувається в умовах готових інтерпретацій подій та явищ з позиції «ми» в силу чого знижується можливість сприймати оточуючий світ з позиції «я» та суперечити колективній парадигмі сприйняття світу. В сучасному інформаційному суспільстві культивується культура сприйняття світу з позиції «ми», яка визначає специфічне стратегіальне налаштування особистості відносно інформаційного контенту.

Формулювання цілей статті. У роботі здійснюється теоретико-методологічна концептуалізація проблеми особистісного світосприйняття у межах концепції стратегіального підходу до вивчення творчої діяльності В.О. Моляко. Здійснюється аналіз предметного поля проблеми та висуваються робочі дефініції дослідження стратегії сприйняття інформаційного контенту та формування картини світу. Розкрито принципи конструювання опитувальника вивчення стратегіальних особливостей особистісного світосприйняття.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Творча варіативність дозволяється у невеликому діапазоні можливих відхилень переробки інформації: у результаті «пасивні» та «активні» способи сприйняття світу мають прийти до певного стабільного результату. У роботі «Соціальне конструювання реальності» (вид 1995) П. Бергер та Т. Лукман вперше було порушено проблему інтерналізації соціального пізнання та розкрито змістово-процесуальні механізми конструювання картини світу на основі тих ролей, які виконує індивід [3]. Індивідуальні змістовні компоненти картини світу завжди опосередковані рамками ролей, межами допустимого та не допустимого у спільній картині світу «ми», ставленням до нього з точки зору опозиції «вони». Це досягається через доступу до системи спільної практики, яка як в сучасному та історичному контексті, формує певне ставлення до світу, знання про нього відповідно до певного історичного та суспільного досвіду взаємодії. На сучасному етапі функціонування суспільства, на думку А.Г. Асмолова, відбувається поступовий відхід особистісного світосприйняття від сенсорної об'єктивації до суспільного узагальнення та схвалення. Цінності речам, подіям, фактам, закономірностям та іншим елементам колективної та індивідуальної картини світу задають не досвід практичної діяльності індивіда чи групи а колективна ідеологія, яка налаштовує на пізнання світу у певному ціннісно-мотиваційному руслі (А.Г. Асмолов «Культурно-історична психологія та конструювання світів») [1]. Тому у межах одного фізичного простору можливе існування різноманітних за семантичною

організацією світів. Природа людського світосприйняття завжди тяжіє до константності та однорідності аналізу типових за своїм змістом ситуацій, що зумовлює певну стратегіальну ригідність у пересічних споживачів відносно нового досвіду. Пересічна людина оцінює новий досвід відносно попереднього, намагається пристосувати його до тих інструментів пізнання, які зазвичай використовує у повсякденному житті. Одним зі способів організації особистісного світосприйняття є формування індивідуального когнітивного стилю як способу унормування того досвіду, який людина отримує у щоденному житті.

Когнітивний стиль є індивідуальним інструментом пізнання світу людиною, він відображає усталені способи життєдіяльності особистості та взаємодії з іншими суб'єктами соціальних відносин. Поняття стратегії стосується соціальної кон'юнктури пізнання оточуючої дійсності, у нашому розумінні більш широким, оскільки соціальні умови розвитку особистості, підпорядковані спільній системі цінностей «ми» та домінують над індивідуальними цінностями і соціальними установками «я». Міра когнітивного потенціалу людини, ступеню «широти» чи «обмеженості» світу залежить від того у межах якої культури вона розвивалася, а отже напряду пов'язана з ресурсами соціального середовища і опосередковано з потенціалом людини. Стратегія пізнання світу, у межах концепції творчого світосприйняття в В.О. Моляко виконує функцію внутрішнього фільтра, який перетворює об'єкти зовнішнього світу у внутрішні образи. «Усі зовнішні (а при самосприйнятті – і внутрішні) об'єкти, ознаки, деталі, системи тощо сприймаються через конкретні фільтри «знання» (суспільного знання – авт.) і на практиці автоматично розкодуються (тут ми не говоримо про адекватність та ступінь розкодування), опираючись на стратегіальну організацію творчої системи психіки» [5, с.7]. Творчість розглядається не як вищий ступінь активності людини, а край необхідний адаптивний механізм в умовах сьогодення. Однією з ознак творчо-обдарованої особистості (та відмінністю від пересічних людей) є можливість до стратегіальної організації діяльності, а не тактичного розв'язання окремих ситуацій. У сучасних умовах «потоковості» інформаційного простору та свідомості, яка реагує на зміни інформаційного простору, певним чином регулює поведінку особи чи соціальної групи, не можливо обійтися без стратегіальної організації взаємодії зі світом. Оскільки здатність до творчої діяльності властива не усім членам глобального чи більш-менш культурно чи територіально відокремленого культурного середовища, функцію «стратегіального організатора» світосприйняття виконує суспільне середовище в особі «знеособленого ми». Лише люди з достатнім творчим потенціалом та статусною позицією, яка вибудовується на основі реальних досягнень особистості, може пропонувати у кожній окремій ситуації пізнання світу власну стратегію, у інших випадках, і що характерно для більшості – ця стратегія є наперед визначеною в кожній окремій ситуації пізнання, де індивід змушений діяти відносно тієї ролі яку він виконує та яку йому нав'язує суспільство.

Як показують результати досліджень В.М. Чернобровкіна, С.М. Симоненко, Л.Г. Чорної, виконаних у межах наукової школи В.О. Моляко,

пересічні люди не схильні до стратегіальної лабільності і у більшості ситуацій професійного чи соціально-побутового характеру використовують перевірені суспільною та індивідуальною практикою способи вирішення завдань [8]. Стабільність та розміреність життєдіяльності суб'єкта соціальних відносин залежить від того наскільки ефективною виявиться стратегія у кожній окремій ситуації розвитку. У дослідженнях В.О. Моляко кожна окрема стратегія та тактика у процесі вирішення виробничого завдання конструктором призводить до абсолютно іншого результату, кінцевого продукту, який може мати суспільну користь (чи індивідуальну), а може і призвести до непередбачуваних, катастрофічних наслідків [9]. Стратегія світосприйняття має взаємоузгоджуватися з рольовою позицією реципієнта і комунікатора та з метою уніфікації суспільного бачення подій, які мають суспільне значення (стосуються кожного, або мають стосуватися) має бути спільною для усіх пересічних членів спільноти. Через засоби масової культури, які популяризують суспільно-прийнятні моделі сприймання, відбувається процес колективної обробки інформації та вираження колективного ставлення до неї (Рис. 1.).

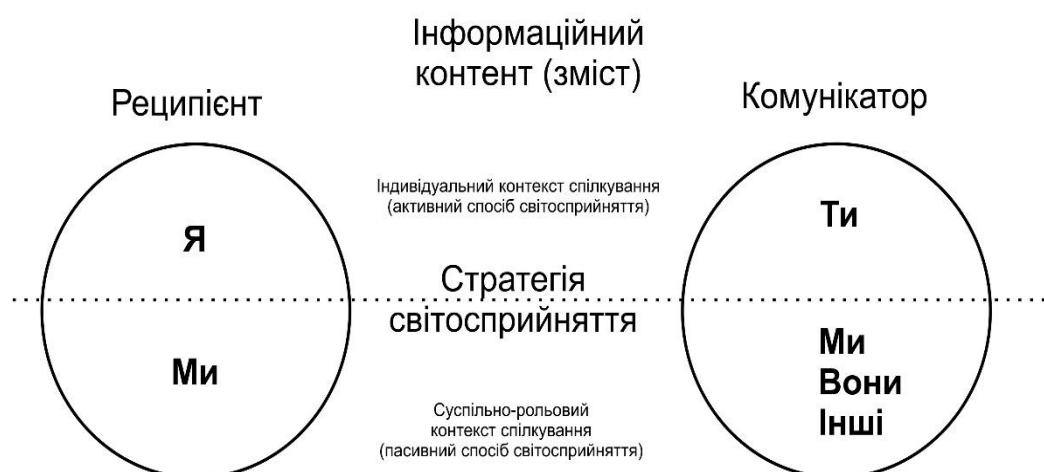

Рис.1. Рольовий та індивідуальний контекст інформаційної діяльності особистості

Відбувається підміна результатів (якщо такі існують) індивідуальної мисленнєвої діяльності на результати колективної, які є, по перше суспільно схваленими, по друге не вимагають від людини залучення додаткових психічних ресурсів для якісного аналізу інформації. Держава (суспільство) відіграє функцію колективного інтерпретатора знань – виконує функцію аналізу та переробки знань, фактів, подій, вчинків тощо. У його межах індивідуальна творчість підмінюється колективною, єдино що може зробити пересічний суб'єкт соціальних відносин у цьому випадку приймати – рішення про прийняття колективного пояснення на рівні власної картини світу (найбільш пасивний проте безпечний спосіб життєдіяльності) чи вступати у полеміку з середовищем, провокуючи певні санкції відносно власної персони. Яким би демократичним не було суспільство, і як би воно ліберально не ставилося до

проявів індивідуального бачення оточуючого світу, «інакшомислення» завжди провокувало суспільну агресію та персональні санкції. Якщо суб'єкт соціальних відносин функціонує в певному соціально-культурному осередку, користується благами та ресурсами – він мусить підпорядковуватися його правилам, приймати колективну точку зору, загальне бачення. У інших випадках суспільство буде розглядати такого члена у якості «вірусу», який може знищити суспільну систему відносин. Індивідуальний контекст світосприйняття можливий лише в умовах інформаційної взаємодії на рівні «я-ти», який позбавлений контекстуальних викривлень об'єктивного змісту. Відмова особистості використовувати рольові моделі сприйняття є небезпечною для суспільства у масовому варіанті використання – вона однозначно призведе до різнорідно сприйняття та виникнення на фоні цього проблем соціальної комунікації, інтеракції та перцепції. З іншого боку, з метою збереження потенціалу розвитку культури, суспільство допускає певний відсоток «інакомислячих». Творчо обдаровані люди позбавлені тягаря «масовості» у сприйнятті реальності та здатні до індивідуального аналізу змісту інформації.

Стратегія світосприйняття визначає базове налаштування особистості на аналіз і обробку інформації та реалізується у подальшому у конкретних когнітивно-поведінкових тактиках. Опіраючись на методологію наукової школи В.О. Моляко, ми визначили, поняття стратегії описує не лише здатність прогнозувати, планувати та організовувати діяльність. Воно, скоріше, стосується готовності до неї (діяти, мислити, перетворювати); наявності у суб'єкта діяльності особистісних ресурсів (умінь, здібностей, таланту) до її здійснення. За визначенням.

Нами було виокремлено чотири основні стратегії взаємодії особистості з іншими суб'єктами соціальних відносин в основі яких лежать особливості рольової позиції адресата та мовця:

- **стратегія сегрегації** – передбачає повне дистанціювання суб'єкта від інформації, заперечення існування факту, пошуках альтернативного бачення події, явища (як правило загальноприйнятого). Вона проявляється у рольовій системі стосунків, де адресат повідомлення знаходиться у системі відносин «вони», які сприймаються у якості ворога.

- **стратегія ексклюзії** – передбачає знецінення повідомлення та винесення його за межі життєвого контексту «ми»; явища та події, з якими пов'язаний інформаційний зміст не знаходять належної підтримки серед представників територіального об'єднання «ми».

- **стратегія інтеграції** – це включення інформаційного контенту «вони» до картини світу «ми», інформація має доповнюючий характер, а новий інформаційний зміст не повинен суперечити усталеній картині світу та його організаційній структурі.

- **стратегія інклюдії** – передбачає рівноправне існування інформаційного контенту, який має відношення як до контексту суспільно діяльності «ми» так і «вони», не передбачає конфронтаційного порівняння та заперечення, а також цілеспрямованого виправдання нової інформації. Ця стра-

тегія дає можливість досягти світоглядного плюралізму та забезпечує існування альтернативної (іншої) моделі світу.

На основі запропонованої стратегіальної моделі особистісного світосприйняття нами був розроблений опитувальник, який включає у себе питання соціально-побутового характеру та дає можливість змінювати рольову позицію адресата повідомлення відповідно до завдань дослідження (Таблиця 1.). Текст опитувальника включає у себе 20 питань, які стосуються соціально-побутових питань, вони не пов'язані з реальними фактами для того, щоб уникнути об'єктивності відповідей та зафіксувати стратегіальні відмінності особистісного світосприйняття відповідно до тієї ролі (примусової ідентифікації) у якій у момент мовлення знаходиться досліджуваний (рефлексує свою співучасть у певному груповому об'єднанні «ми»).

Таблиця 1.

Приклад типового запитання опитувальника вивчення стратегії особистісного світосприйняття

Питання	Варіанти відповіді
(Жінки ¹) вважають, що потрібно стежити за своєю зовнішністю, правильно харчуватися, мати здоровий сон та регулярно відвідувати лікаря	стратегія сегрегації (заперечення змісту) а) (чоловіки) не поділяють думку жінок
	стратегія ексклюзії (власний альтернативний зміст) б) (чоловіки) вважають, що потрібно займатися спортом, багато подорожувати та дихати свіжим повітрям
	стратегія інтеграції (доповнення змісту) в) (чоловіки) поділяють думку жінок, проте вважають, що окрім цього варто мати фізкультурну активність та регулярно займатися сексом
	стратегія інклюзії (включення змісту) г) (чоловіки) не заперечують думку жінок та вважають, що вона має право на існування

У лоні інформаційної культури як продукту глобальної активності особистість змушена здійснювати постійне орієнтування у інформаційному контенті, який продукується цією культурою та її носіями. В умовах динамічної ідентифікації виникає необхідність постійного пошуку того інформаційного простору, який відповідає базовим уявленням про світ колективної більшості «ми». **Стратегія взаємодії з інформаційним простором – це налаштування особистості щодо інформаційного контенту, який залежить від того, яку рольову позицію займають реципієнт та комунікатор у межах конкретного часово-просторового континууму.** Оскільки динамічними є не лише умови зовнішнього середовища: соціокультурні, політичні, економіко-технологічні, а й бачення суб'єкта соціальний відносин свого місця і ролі у со-

¹ Ідентифікація адресата мовлення змінюється відповідно до завдань дослідження

ціальній системі, ставлення до інформації постійно змінюється, що проявляється у використанні специфічних стратегій взаємодії особистості з інформацією.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Стратегіальна готовність до взаємодії з інформаційним простором формується у процесі соціалізації особистості та включення її у систему інформаційних зв'язків того територіально-культурного осередку з яким вона себе ідентифікує у певний момент часу. Перед тим як «пускати знання» у персональну картину світу особистість здійснює орієнтування у тому, кому належать ці знання і у яких стосунках знаходиться групове об'єднання та «ми» та індивідуальне «я» з цим суб'єктом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Асмолов А. Г.* Культурно-историческая психология и конструирование миров / А.Г. Асмолов. – Москва-Воронеж, 1996. – 768 с.
2. *Бакиров В. С.* Социальное познание и общение в постиндустриальном мире / В. С. Бакиров // Научно-практический журнал *Філософія людського спілкування*. Філософія, психологія, соціальна комунікація. – № 1. – 2009. – С. 19-27.
3. *Бергер П.* Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман. – М.: «Медиум», 1995. – 323 с.
4. *Лурье С. В.* Психологическая антропология: история, современное состояние, перспективы: Учебное пособие для вузов / С.В. Лурье. – 2-е изд. – М.: Академический проект: Альма Матер, 2005. – 624с. – («Gaudeamus»).
5. *Моляко В. А.* Исходные предпосылки построения концепции творческого восприятия // *АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ : Проблеми психології творчості : Збірник наукових праць / [За ред. В.О. Моляко]. – Т.12. – Вип.8. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 7-16.*
6. *Моляко В. А.* Проблемы психологии творчества и разработка подхода к изучению одаренности / Валентин Алексеевич Моляко // *Вопросы психологии*. – 1994. – С.86-95.
7. *Моляко В. О.* Творчий потенціал людини як психологічна проблема // *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики / В.О.Моляко / Валентин Олексійович Моляко, Олександр Леонідович Музика. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – С.13-21.*
8. *Стратегії творчої діяльності: школа В.О.Моляко / [за заг. ред. В.О. Моляко]. – К.: Освіта України, 2008. – 702 с.*
9. *Творча діяльність в ускладнених умовах / В. О. Моляко, А. Б. Коваленко, Л. А. Мойсеєнко, В. А. Семиченко, Т. М. Третяк та ін. / [за загальною редакцією В. О. Моляко] – К. : Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2007. – 308 с.*

REFERENCES TRANSLITERATED

1. *Asmolov A.G.* Kul`turno-y`story`cheskaya psy`xology`ya y` konstruy`rovany`e my`rov / A.G. Asmolov. – Moskva-Voronezh, 1996. – 768 s.
2. *Baky`rov V. S.* Socy`al`noe pozny`e y` obshheny`e v posty`ndutry`al`nom my`re / V. S. Baky`rov // *Naukovo-prakty`chny`j zhurnal Filosofiya lyuds`kogo spilkuvannya*. Filosofiya, psy`xologiya, social`na komunikaciya. – # 1. – 2009. – S. 19-27.
3. *Berger P.* Socy`al`noe konstruy`rovany`e real`nosti`. Traktak po socy`ology`y` znany`ya / P. Berger, T. Lukman. – M.: «Medy`um», 1995. – 323 s.
4. *Lur`e S.V.* Psy`xology`cheskaya antropology`ya: y`story`ya, sovremennoe sostoyany`e, perspekty`vy: Uchebnoe posoby`e dlya vuzov / S.V. Lur`e. – 2-e y`zd. – M.: Akademy`chsky`j proekt: Al`ma Mater, 2005. – 624s.
5. *Molyako V.A.* Y`sxodnye predposylky` postroeny`ya koncepsy`y` tvorcheskogo vospri`yaty`ya // *Aktual`ni problemy` psy`xologiyi : Problemy` psy`xologiyi*

- tvorchosti : Zbirny`k naukovy`x pracz` / [Za red. V.O. Molyako]. – T.12. – Vy`p.8. – Zhy`tomý`r : Vy`d-vo ZhDU im. I. Franka, 2009. – S. 7-16.
6. Molyako V.A. Problemy psy`xology`y` tvorchestva y` razrobotka podxoda k y`zucheny`yu odarennosty` / Valenty`n Alekseevy`ch Molyako // Voprosy psy`xology`y`. – 1994. – S.86-95.
 7. Molyako V.O. Tvorchy`j potencial lyudy`ny` yak psy`xologiczna problema // Zdibnosti, tvorchist`, obdarovanist`: teoriya, metody`ka, rezul`taty` doslidzhen` / Za red. V.O.Molyako, O.L.Muzy`ky` / V.O.Molyako / Valenty`n Oleksijovy`ch Molyako, Oleksandr Leonidovy`ch Muzy`ka. – Zhy`tomý`r: Vy`d-vo Ruta, 2006. – S.13-21.
 8. Strategiyi tvorchoyi diyal`nosti: shkola V.O.Molyako / [za zag. red. V.O. Molyako]. – K.: Osvita Ukrayiny`, 2008. – 702 s.
 9. Tvorchya diyal`nist` v uskladneny`x umovax / V. O. Molyako, A. B. Kovalenko, L. A. Mojseyenko, V. A. Semy`chenko, T. M. Tretyak ta in. / [za zagal`noyu redakciyeyu V. O. Molyako] – K. : In-t psy`xologiyi im. G. S. Kostyuka APN Ukrayiny`, 2007. – 308 s.

Kyrychenko V. V. Strategic organization of personal worldview. The article presents a theoretical and methodological analysis problem the study of personal worldview in the conditions of the information society. Interaction of personality with the surrounding world is a complicated process of analysis of heterogeneous information. Knowledge about the world includes not only objective facts, recorded properties and emotional reactions that arise as a result of interaction with the world, they include an estimated component of the individual and social importance of information in the cultural system of role representation of the individual. The theoretical and methodological conceptualization of the problem of personal worldview within the framework of the concept of a strategic approach to the study of creative activity of V.O. Molyako. The analysis of problem is carried out and working definitions of the strategy perception of informational content and the formation picture of the world.

Key words: perception of the world, information society, poetic perception of the world, strategy of personal perception of the world.

Отримано 1.04.2019

УДК 316.47.37.018.32

Кормишев Микола Володимирович

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ СПІВПРАЦІ З ОДНОЛІТКАМИ В УМОВАХ ДЕПРИВАЦІЇ СІМЕЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Кормишев М. В. Проблема розвитку співпраці з однолітками в умовах депривації сімейної взаємодії. У статті досліджується проблема співпраці з однолітками в умовах депривації сімейної взаємодії. Експериментальні дослідження психологів показують, що у вихованців закладів інтернатного типу спостерігаються значні відхилення в розвитку особистості та системі стосунків до світу і до інших людей. Таким чином, у вихованців школи – інтернату не формується прагнення до ділової співпраці з людьми, а також, в спілкуванні не проявляється пізнавальна активність та домінує прагнення до примітивних індивідуальних контактів, а це, у свою чергу, не сприяє засвоєнню дитиною культурних досягнень людства і повноцінної орієнтації у навколишньому світі. У статті подано наукове обґрунтування положення про те, що характер взаємодії та співпраці дитини з дорослими зумовлює особливості розвитку особистості, ставлення до себе та до інших людей.

Ключові слова: психічна депривація, взаємини, спілкування, співпраця з однолітками.